

عامل های موثر بر انتخاب استاد راهنما از دیدگاه دانشجویان دانشکده اقتصاد و توسعه کشاورزی دانشگاه تهران

علی اسدی^۱، جمشید اقبالی^۲، مریم روستایی^۳

۱- استاد گروه مدیریت و توسعه ی کشاورزی دانشگاه تهران
۲ و ۳- دانشجویان دکتری توسعه کشاورزی، گروه مدیریت و توسعه ی کشاورزی، دانشگاه تهران

چکیده

تعامل مناسب استاد راهنما و دانشجو تأثیر بسیار زیادی در کیفیت نگارش پایان نامه و رضایت دانشجو دارد. از این رو در نظر گرفتن معیارهای مناسب برای انتخاب استاد راهنما ضروری است. هدف از این پژوهش بررسی عامل های مؤثر بر انتخاب استاد راهنما توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی بود. این پژوهش با دیدمان کیفی و با استفاده از نظریه پایه و انجام شده است و راهکارهای مورد استفاده برای گردآوری داده ها مصاحبه نیمه ساختار مند و مشاهده بود. جامعه آماری شامل همه ی دانشجویان و دانش آموختگان دانشکده اقتصاد و توسعه ی کشاورزی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران (N=۲۸۰) در سال ۱۳۹۵ بود که ۷ تن از دانشجویان و دانش آموختگان ارشد و ۲۰ تن دکتری (در جمع ۲۷ تن) به عنوان نمونه انتخاب شدند. روش نمونه گیری متوالی بود و انتخاب نمونه ها تا رسیدن به مفهوم مورد نظر انجام گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از نظریه پایه و نرم افزار NVi_{۱۰} برای کدگذاری مصاحبه ها استفاده شد. برای رسیدن به نظریه ی پایه و با مطالعه ی مصاحبه ها و یادداشت ها بر طبق مدل دیدمانی (پارادایمی) اشتراس و کوربین (۱۹۹۹)، کدگذاری در سه مرحله به شیوه ی آزاد، انتخابی و محوری انجام شد. نتایج نشان دادند که قدرت و نفوذ استاد راهنما در سازمان ها، پیشنهاد دوستان و دانشجویان سال بالایی، دانش، شهرت و اعتبار استاد راهنما، ویژگی های رفتاری و شخصیتی، فعالیت های سیاسی، دسترسی به استاد راهنما و ارتباط مجازی از عامل های موثر بر انتخاب استاد راهنما توسط دانشجویان بودند. پیامدهای انتخاب استاد راهنمای مناسب؛ دفاع به هنگام، رضایت کمیته پایان نامه از پایان نامه و استفاده سازمان ها از پایان نامه است.

نمایه واژگان: دانشجویان کشاورزی، ویژگی استاد راهنما، استاد راهنما، تحصیلات تکمیلی

نویسنده ی مسئول: علی اسدی

رایانامه: aaasadi@ut.ac.ir

دریافت: ۹۶/۲/۲۶ پذیرش: ۹۶/۸/۳۰

مقدمه

در دوران کنونی، که ناظر بر پیدایش «جامعه‌ی دانش محور» هستیم، نقش دانش بیش از پیش به مانند موتور و نیروی پیش برنده جامعه‌ها به سوی توسعه یافتگی آشکار شده است (جاودانی، ۱۳۹۴). دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی به عنوان شاخص‌ترین نهادهای علمی که به امر پرورش کارشناسان و متخصصان مشغول‌اند، موتور محرکه و مغز متفکر جامعه بوده و سکان‌دار حرکت به سمت توسعه و پیشرفت در گستره‌ی پردامنه‌ی جهان به شمار می‌آیند (بزرگ و خاکباز، ۱۳۹۲). به طوری که درصد بالایی از نوآوری‌ها برای توسعه در حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و ارتباطی در کشورها بستگی به وجود این مؤسسه‌ها دارد (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۴)؛ همچنین تأثیر آموزش بر اشتغال و کارآفرینی انکارناپذیر است (مرادنشاهی، ۱۳۹۶).

در سال‌های اخیر گرایش به هدایت محققان به سمت پژوهش و افزایش سرمایه‌ی اجتماعی و ظرفیت محققان برای پژوهش بر محور تحقیق و توسعه، (R&D) افزایش یافته است (لرو، ۲۰۰۷)؛ سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، (۲۰۰۷). یکی از مهم‌ترین و حساس‌ترین وظیفه‌های دانشگاه‌ها درباره‌ی دانشجویان (به ویژه دانشجویان کارشناسی ارشد)، رساندن آنان به بلوغ علمی است (لانکاستر و میلیا ۲۰۱۲). آموزش عالی مأموریت‌های ویژه و حساسی مانند تربیت متخصصان، توسعه و اشاعه علم و فناوری، ارائه خدمات فنی-مشاوره‌ای، دگرگونی‌های فرهنگی-اجتماعی-اقتصادی را برعهده دارد (نادری، ۱۳۹۴). مشاوره و راهنمایی به عنوان یک فعالیت منظم و سازمان یافته، در سال ۱۹۰۸ میلادی در شهر بوستون آمریکا و بوسیله فردی به نام پارسونز، که به پدر راهنمایی حرفه‌ای مشهور است، آغاز شد و به مجموعه فعالیت‌هایی گفته می‌شود که فرد را در چیره شدن بر نارسایی‌ها و ابهام‌ها یاری کرده و به او بیاموزند که خویشتن را بشناسد و رابطه‌ی خود را با دیگران درک کند. (سیدمجیدی و همکاران، ۱۳۹۲).

دانشجویان تحصیلات تکمیلی در مقطع ارشد و دکتری با چالش انتخاب استاد راهنمای خوب و متخصص در نگارش پایان‌نامه رو به رو هستند (رضاییان، ۱۳۸۹). استاد راهنمای پایان‌نامه تأثیر زیادی در انتخاب موضوع، شکل تصمیم‌گیری و نوشتن ادبیات تحقیق دارد (دونالد و همکاران، ۱۹۸۸)

راهنمایی و مشاوره ناکافی و نامناسب می‌تواند دانشجویان را در دست‌یابی به هدف‌های آموزشی و حرفه‌ای دچار نارسایی و ابهام نماید. در حالی که مشاوره مناسب از سوی افراد با صلاحیت، می‌تواند منجر به حل ابهام‌ها و پرسش‌های دانشجویان شده و حتی فرصت‌هایی برای رشد و تغییر الگوی رفتاری آن‌ها فراهم سازد (نیلی و همکاران، ۱۳۸۶).

وظیفه‌ی استاد راهنما، پشتیبانی از دانشجویان است. این پشتیبانی می‌تواند سه جنبه را دربرگیرد. پشتیبانی فکری، که در واقع همان کنترل کیفیت است. پشتیبانی احساسی و روحی که انجام پایان‌نامه، به ویژه در مقطع دکترا، فراز و فرودهای بسیار دارد، دانشجویان ممکن است بارها تا مرز انصراف پیش برود، گاه ناامید و سرخورده می‌شود، که در این شرایط تحریک و انگیزه دادن به دانشجویان و دلگرم کردن وی وظیفه استاد راهنماست. او باید فضایی ایجاد کند که دانشجویان در آن فضا احساس کند می‌تواند به آسانی پرسشگری کرده و ابهام‌ها و دغدغه‌های پژوهشی خود را مطرح کند. گاه دانشجویان برای انجام پژوهش نیازمند ابزار و منبع‌هایی است که تهیه و تدارک آنها به عهده دانشگاه است و استاد راهنما موظف است که اطمینان حاصل کند تا آنجا که در توان دانشگاه است این امکانات در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرند (جمالی، ۱۳۹۰).

نقش استاد راهنما و دانشجویان و عوامل مؤثر بر این ارتباط، مفهومی فراتر از راهنمایی و نظارت را مطرح می‌کنند. رابطه‌های موجود در راهنمایی پایان‌نامه‌های دانشجویان نشان می‌دهد که تعامل استاد راهنما و دانشجویان می‌تواند به شکل طیف گسترده‌ای در نظر گرفت که در یک سوی آن استاد راهنما نقش ناظر و سوی دیگر آن راهنما به عنوان حمایت‌گر قرار می‌گیرد (بزرگ و خاکباز، ۱۳۹۲). سبک‌های راهنمایی پایان‌نامه از سوی صاحب‌نظران مختلفی از جمله وادی و همکاران (۲۰۱۰) و لی (۲۰۰۹) مطرح شده‌اند. در زمینه‌ی چگونگی راهنمایی پایان‌نامه دو سبک رفتاری اصلی با عنوان «ساختاری» و «حمایتی» وجود دارد. به عبارت ساده‌تر، در یک طیف، استاد راهنما که نقش یک سازمان‌دهنده و مدیر طرح تحقیق را ایفا می‌کند و استقلال اندکی برای دانشجویان قایل می‌شود، اما در طیف دیگر، استاد راهنما در سازماندهی و مدیریت پروژه تحقیق، نقشی را با کمترین دخالت و دادن بیشترین استقلال به دانشجویان از خود بروز می‌دهد (تونسیج، ۲۰۰۶)؛ وادی، و همکاران (۲۰۱۰).

آراسته و سعیدی (۱۳۹۳)، در تحقیق خود با عنوان عامل های مؤثر بر انتخاب استادان راهنما و پیامدهای حاصل از آن برای دانشجویان کارشناسی ارشد به این نتیجه رسیدند: دانشجویان بیش از توجه به معیارهای غیر علمی و دانشگاهی به معیارهای علمی و دانشگاهی توجه دارند. این عامل ها می تواند به عنوان نقطه قوت برای آموزش عالی باشد. در دسترس بودن استاد راهنما، اعتبار علمی و شهرت استاد، تسلط وی بر روش شناسی پژوهش از معیارهای انتخاب استاد راهنما می باشد.

آرمسترانگ و همکارانش (۲۰۰۴)، به بررسی اثرگذاری های سبک شناختی استاد راهنما در نظارت پایان نامه ها پرداخته اند و عامل های مؤثر در انتخاب استاد راهنما را به دو دسته؛ عامل های مستقیم و غیرمستقیم تقسیم کرده اند. مهم ترین عامل های مستقیم تأثیرگذار بر انتخاب استاد راهنما از سوی دانشجویان: احساس مسئولیت، سطح علمی، شهرت در گروه آموزشی، اخلاق حرفه ای استاد، و میزان نظارت و مدیریت بر پروژه تحقیقاتی و مهم ترین عامل های غیرمستقیم تأثیرگذار بر انتخاب استاد راهنما از سوی دانشجویان عبارت اند از به پایان رساندن هر چه سریع تر پایان نامه، کسب نمره خوب، دارا بودن سمت های مهم (در جهت کمک برای چاپ مقاله و فراهم کردن موقعیت های بهتر شغلی)، آشنایی با دیگر استادان، مدیران و افراد سرشناس در داخل یا خارج دانشگاه، توانایی و نفوذ استاد در سازمان های مختلف برای جذب کمک مالی پایان نامه. داتا و همکاران (۲۰۰۹)، در استفاده از روش های تصمیم گیری چند معیاره برای انتخاب استاد راهنما، بیان می کنند که انتخاب استاد راهنما یک تصمیم گیری چندمعیاره است که از فردی به فرد دیگر متفاوت است و هر دانشجوی بنا بر اولویت های خود می تواند انتخاب های متفاوتی داشته باشد. در پژوهشی که اریک کراس و عاریف اسماعیل (۲۰۱۱)، در رابطه با تجربه های دانشجویان دکتری از استاد راهنمای خود انجام داده اند به چهار مؤلفه اصلی مدیریت و رابطه های شخصی، زمان و محدودیت های دسترسی، سازگاری تحصیلی و انتظارها و چهار مؤلفه ی فرعی ویژگی های فردی استاد و دانشجوی، سبک نگارش پایان نامه، دانشگاه محل تحصیل استاد و دانشجو و میزان مسئولیت پذیری استاد و دانشجو در ارتباط با عامل های مؤثر بر انتخاب استاد راهنما اشاره کرده

و نقش سومی که استاد راهنما هر دو مورد را به مقتضای شرایط و استعداد دانشجو ایفا می کند.

رابطه بین استاد راهنما و دانشجو یکی از مهم ترین جنبه های دوره های پژوهش محور در تحصیلات تکمیلی است (شیربگی و کاوه ای، ۱۳۹۱). لایتس و نلسون (۲۰۰۰) رضایت دانشجو از رابطه با استاد راهنما را مهمترین عامل مؤثر بر تصمیم دانشجویان برای ادامه یا ترک دوره ی دکتری عنوان کرده اند. ارتباط مؤثر و مناسب زمانی شکل می گیرد که دانشجو با معیارها و ملاک های مناسب، استاد راهنمای خود را انتخاب کند. (بزرگ و خاکباز، ۱۳۹۲). عامل های مؤثر بر انتخاب استادان راهنما و پیامدهای ناشی از انتخاب استاد راهنما برای دانشجویان یکی از مهم ترین و حساس ترین بخش های تدوین مناسب و کارا پایان نامه و یکی از حساس ترین جنبه های پژوهش محور دوره تحصیلات تکمیلی به شمار می رود (ایست، بیتچنر و باستورکمن، ۲۰۱۲) بنابراین، هدف از این تحقیق شناسایی عامل های مؤثر بر انتخاب استاد راهنما می باشد.

در زمینه ی چگونگی انتخاب استاد راهنما و عامل های مؤثر بر انتخاب استاد راهنما پژوهش های محدودی انجام شده است، که به شماری از آن اشاره خواهد شد. صالحی عمران و همکاران (۱۳۹۱)، در تحقیقی با عنوان استفاده از روش های تصمیم گیری چند معیاره برای انتخاب استاد راهنمای پایان نامه دوره دکتری، نشان دادند که هر دانشجو باید استاد راهنمای خود را با توجه به خواسته ها و نیازهایش انتخاب کند، چرا که بین خواسته های افراد از یک استاد راهنما تفاوت وجود دارد.

هفت مؤلفه نظارت پیوسته استاد راهنما شامل؛ فداکاری و تعهد، شهرت علمی، زمان آزاد و در دسترس بودن، ویژگی های رفتاری استاد راهنما، میزان هماهنگی بین استاد راهنما و دانشجو و پیشینه ی استاد در زمینه ی عملکرد قبلی وی به عنوان عامل های مؤثر بر انتخاب استاد راهنما مشخص شدند. صفایی موحد و عطاران (۱۳۹۲) در، واکاوی عامل های مؤثر در انتخاب استاد راهنما در دانشکده ریاضی، به این نتیجه رسیدند که سبک نظارت پژوهشی، ویژگی های علمی استادان، ویژگی های شخصیتی آنان، معیارهای غیر علمی و دانشگاهی از معیارهای اصلی انتخاب استاد راهنما است.

یک نظریه یا تبیین کلی (اجمالی) از یک فرآیند باشند. در هنگامی که نظریه‌های موجود، به هدف مورد نظر محقق یا به مشارکت کنندگان در فرآیندی که آنان در برنامه‌ی پژوهش خود دارند، نمی‌پردازند، نظریه‌پرداز، داده‌ی بنیاد با «تولید» یک نظریه‌ی روند تحقیق را هموار می‌سازد. از آنجا که این نظریه در داده‌ها بنیان دارد، نسبت به نظریه‌ای که از مجموعه‌ی نظریه‌های موجود اقتباس شده و تطبیق داده می‌شود، روشنگری بهتری ارائه می‌دهد؛ زیرا با موقعیت تناسب دارد، در عمل کارآمد است، افراد موجود در یک محیط و احساسات آن‌ها را در نظر گرفته‌اند و گرفته‌اند را درک می‌کند و ممکن است همه پیچیدگی‌هایی را که به واقع در فرآیند یافت شود، نشان دهد (کریسول، ۲۰۰۵). روش‌شناسی نظریه پایه‌ور به عنوان یکی از جالب توجه‌ترین روش‌شناسی‌های نظریه‌پرداز در حوزه‌ی علوم انسانی به شمار می‌آید. این روش‌شناسی برای نخستین بار در سال ۱۹۶۷ توسط گلینزر و اشتراش به جامعه علمی معرفی شد (ساغروانی و همکاران، ۱۳۹۳).

در نظریه‌پرداز پایه‌ور، نظریه مورد نظر، یک نظریه فرآیندی است (کریسول، ۲۰۰۵). ابزار مورد استفاده برای گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختارمند و مشاهده بود. جامعه‌ی آماری شامل همه‌ی دانشجویان و دانش‌آموختگان دانشکده اقتصاد و توسعه‌ی کشاورزی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران ($N=280$) در سال ۱۳۹۵ بود و در جمع ۲۷ تن از دانشجویان و دانش‌آموختگان به عنوان نمونه انتخاب شدند، که ۷ تن کارشناسی ارشد و ۲۰ تن دکتری بودند. دانشجویانی برای نمونه انتخاب می‌شدند که استاد راهنمای خود را انتخاب کرده بودند و در حال نگارش پایان‌نامه بودند یا در حال انجام کارهای دانش‌آموختگی خود بودند. انتخاب بیشتر از دانشجویان دکتری نیز به این دلیل بود که در مصاحبه‌های ابتدایی مشخص شد به طور عمده دانشجویان ارشد معیارهای کمتر و ثابتی داشتند. روش نمونه‌گیری متوالی یا متواتر بود، که جزء نمونه‌گیری هدفمند است. در این روش به جای انتخاب یک نمونه ثابت حجم نمونه آن قدر افزایش می‌یابد تا هنگامی به کفایت برسد. این موارد شامل نمونه‌گیری نظری، موارد تأیید و ردکننده نمونه‌گیری فرصت طلبانه و نمونه‌گیری گلوله برفی هستند (بنگینگ، ۲۰۰۲). در این تحقیق از نمونه

و اظهار می‌دارند که بیش تر دانشجویان در بحث عوامل‌های مؤثر بر انتخاب استاد راهنما به درک روابط خود با استاد راهنما اهمیت داده و باور دارند دانشجویان و استاد راهنما در آغاز کار باید انتظارات‌های را از یکدیگر روشن ساخته، محدودیت‌های کاری را در نظر گرفته، سبک‌های نظارتی و تعاملی را معین کرده و نیز رفته رفته سازگاری و هماهنگی بین استاد راهنما و دانشجویان افزایش یابد.

شوارتز (۲۰۱۱)، به پیامدهای رضایت از انتخاب استاد راهنما اشاره دارد و بر این باور است که، پیامدهای رضایت از انتخاب درست استاد راهنما می‌تواند دانشجویان را از لحاظ روحی و روانی در شرایط مثبت قرار داده و از او انتظار تولید دانش داشت. وی اظهار می‌دارد یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین شرایط لازم برای تولید دانش از جانب دانشجویان این است که آنان را باید از نظر روحی و روانی آماده نموده و جنبه‌های مثبت کار را به آنان القاء کرد. در این صورت است که وی با انگیزه دوچندانی به کار پژوهش روی آورده و درصدد ارائه‌ی کار نو خواهد بود. رباتی و همکاران (۲۰۱۵)، عوامل‌های زیر را را در انتخاب استاد راهنما بیان کرده‌اند که شامل: ویژگی‌های رفتاری و اخلاقی، سمت‌های اجرایی، مقام علمی، دسترسی، دارا بودن مهارت و تسلط در تحقیق و آمار، داشتن تخصص و مهارت در یک زمینه خاص، جنسیت، توانایی حمایت از دانشجو و آینده‌گرایی و یا پیش‌بینی آینده.

نتایج تحقیقات نشان می‌دهند که، معیارهای دانشجویان در انتخاب استاد راهنما متفاوت بوده و دانشجویان با توجه به رشته، مقطع و محل تحصیل و در کل، با توجه به موقعیت تحصیلی و حتی زندگی به لحاظ اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی دست به انتخاب استاد راهنما می‌زنند.

روش‌شناسی

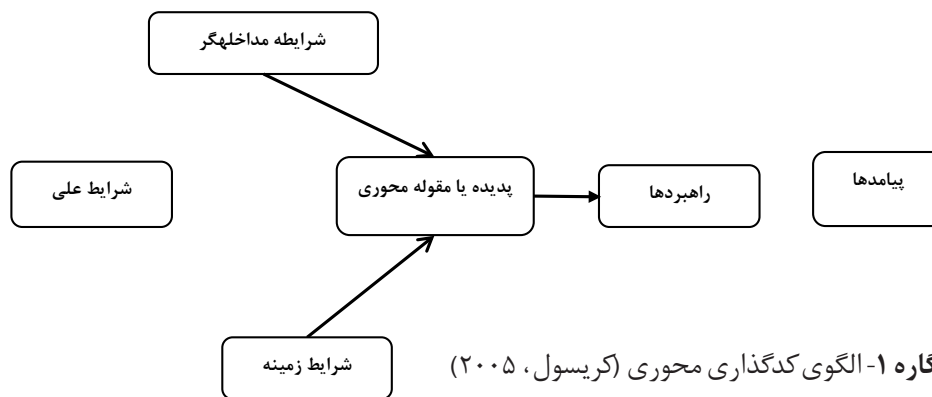
این پژوهش از دیدمان کیفی سود برده است، به این دلیل پژوهش از نوع کیفی انتخاب شده است که معیارها در دانشجویان به لحاظ کمیت و کیفیت تفاوت زیادی دارند. با وجود اینکه شمار پژوهش‌ها در این زمینه به نسبت کافی به نظر می‌رسد، اما، معیارها و متغیرها برای پژوهش کمی جامع نبود و در منطقه‌ی مورد بررسی و رشته‌های یاد شده نیز مطالعه‌ای صورت نگرفته بود. محققان هنگامی به استفاده از نظریه‌پرداز داده بنیاد می‌روند که نیازمند

کدگذاری محوری: فرآیند ربطدهی مقوله‌ها به زیرمقوله‌ها و پیوند دادن آن‌ها در سطح ویژگی و ابعاد است. این نوع کدگذاری به این دلیل محوری خوانده شده است که کدگذاری حول محور یک مقوله تحقق می‌یابد (لی، ۲۰۰۱). در این مرحله، نظریه پرداز پایه و یک مقوله را مرحله کدگذاری باز انتخاب کرده را آن و در مرکز فرآیندی که در حال بررسی آن است (به عنوان پدیده مرکزی) قرار می‌دهد و آن‌گاه دیگر مقوله‌ها را به آن ربط می‌دهد. این مقوله‌ها دیگر عبارت اند از: شرایط علی، راهبردها، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر و پیامدها. این مرحله مشتمل بر ترسیم یک نمودار است که الگوی کدگذاری نامیده می‌شود. الگوی کدگذاری، رابطه‌های فیما بین شرایط علی، راهبردها، شرایط زمینه‌ای، مداخله‌گر و پیامدها را نمایان می‌کند (کریسول، ۲۰۰۵). در این مرحله مقولات اصلی بدست آمده از کدگذاری باز با توجه به پدیده مرکزی که انتخاب استاد راهنما بود در کنار یکدیگر قرار گرفتند.

کدگذاری انتخابی: در این مرحله از کدگذاری، نظریه پرداز پایه و، یک نظریه از رابطه‌های فیما بین مقوله‌های موجود در مدل محوری کدگذاری به نگارش در می‌آورد. در یک سطح اصلی، این نظریه شرحی انتزاعی برای فرآیندی که در پژوهش بررسی و ارزیابی می‌شود، ارائه می‌دهد. فرآیند و فرضیه سازی یکپارچه بهبود بخشی نظریه در کدگذاری انتخابی (اشتراس و کوربین، ۱۹۸۸). از راه فن‌هایی نظیر نگارش خط داستان، که مقوله‌ها را به هم متصل می‌کند و فرآیند دسته بندی از راه یادداشت‌های شخصی در زمینه دیدگاه نظری است (دانایی فرد و امامی، ۱۳۸۶). در این مرحله با یک سیر داستانی هر یک از مقوله‌ها و علت قرارگیری مقوله‌ها در هر بخش توضیح داده شده است.

گیری موارد تأییدکننده و ردکننده استفاده شد. این نوع از نمونه‌گیری به بررسی مواردی که الگوی به وجود آمده را تأیید یا رد کنند می‌پردازد (رنجبر و همکاران، ۱۳۹۱). برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نظریه پایه و نرم افزار NVi₁₀ استفاده شد. این نرم افزار در کدگذاری اولیه مصاحبه‌ها به دلیل داشتن فضای مناسب برای کدگذاری و دست‌یابی آسان به کدهای پیشین و فراوانی آن‌ها در راستای بهبود دسته بندی و نداشتن هم پوشانی کدها و کاهش زمان کدگذاری استفاده شد. برای رسیدن به نظریه‌ی زمینه‌ای با مطالعه‌ی مصاحبه‌ها و یادداشت‌ها بر طبق مدل دیدمانی اشتراس و کوربین (۱۹۹۹)، کدگذاری در سه مرحله به شرح زیر انجام شد.

کدگذاری باز: که از راه آن مفاهیم شناسایی شده و ویژگی‌ها و ابعاد آن‌ها در داده‌ها کشف می‌شوند (اشتراس و کوربین، ۱۹۸۸، لی، ۲۰۰۰). در این مرحله از کدگذاری، محقق مقوله‌های اولیه اطلاعات در زمینه پدیده در حال بررسی را با بخش بندی اطلاعات شکل می‌دهد (کریسول، ۲۰۰۵). در این مرحله متون داده‌ها چندین مرتبه مورد بازخوانی قرار گرفتند و آن‌گاه به هر کلمه، جمله، پاراگراف یا سندی (کل متن یک مصاحبه) که تداعی‌کننده‌ی یک مفهوم واحد بود برچسب مفهومی داده شد، این اولین مرحله از این کدگذاری بود. در مرحله دوم، کدهای که به لحاظ معنایی نزدیک به هم بودند تلفیق و نامگذاری شدند. نامگذاری باید به صورتی باشد که همه‌ی کدها را پوشش دهد البته باید اشاره بیشتر به کدی که دارای فراوانی بیشتری است، داشته باشد. در مرحله سوم، یکبار دیگر مقوله‌های فرعی در کنار یکدیگر قرار گرفتند و مقوله‌های اصلی ایجاد و نامگذاری شدند.

یافته ها

بنا بر نتایج مندرج در جدول ۱ بیشترین فراوانی در طبقه های هریک از متغیرها عبارتند از: سن ۳۷/۰۳ درصد (۱۰ نفر) بالای ۲۸ سال، جنس ۵۹/۲۹ درصد (۱۶ نفر) مرد، گرایش تحصیلی ۴۸/۱۴ درصد (۱۳ نفر) توسعه روستایی و مدیریت کشاورزی و مقطع تحصیلی ۷۴/۰۷ (۲۰ نفر) دکتری بودند.

کدگذاری باز

با بررسی مصاحبه ها به هریک از عامل های مؤثر بر انتخاب استاد راهنما یک کد اختصاص داده شد. در ادامه مفاهیم تشکیل شده در این مرحله با یکدیگر مقایسه شدند و موارد همسان حول محور مشترکی قرار گرفتند و طبقات گسترده را تشکیل دادند. در این راستا از رهیافت نظریه داده بنیان با رویکرد نظام مند بهره گرفته شده است.

جدول ۱- ویژگی های فردی مصاحبه شوندگان

متغیر	سطح
سن (سال)	۲۵ سال و کمتر (۱۴/۱۸)۴
	۳۲۶ (۱۱/۱۱)
	۴۲۷ (۱۴/۱۸)
جنسیت	۴۲۸ (۲۲/۲۲)
	بالای ۲۸ (۳۷/۰۳)۱۰
	مرد (۵۹/۲۵)۱۶
گرایش	زن (۴۰/۷۴)۱۱
	ترویج و آموزش کشاورزی (۳۳/۳۳)
	توسعه روستایی و مدیریت کشاورزی (۴۸/۱۴)۱۳
مقطع تحصیلی	اقتصاد کشاورزی (۱۸/۵۱)۵
	کارشناسی ارشد (۲۵/۹۲)۷
	دکتری (۷۴/۰۷)۲۰

جدول ۲- کدگذاری باز

مفهوم	فراوانی	مقوله های فرعی	مقوله های اصلی
برخورد مناسب استاد راهنما با دانشجو در هنگام انجام پایان نامه	۱۵	طرز برخورد و ظاهر	ویژگی شخصی رفتاری
	۵		استاد راهنما
گفتار و طرز بیان در انتقال مفاهیم مورد نیاز و روش هایی که تاکنون دانشجو با آن سر و کار نداشته است.	۱۵	توانایی بیان و انتقال مطالب	
	۶		
مرتبط بودن جنسیت استاد راهنما با توجه به جنسیت دانشجو	۸	ویژگی های فردی و حرفه ای	
	۱۱		
	۴		
	۴		
اهمیت گرایش های سیاسی استاد راهنما برای دانشجویانی که دارای گرایش سیاسی خاصی هستند و موضوع پایان نامه به نحوی به آن مربوط می شود	۵	اعتقادات استاد راهنما	فعالیت های سیاسی و فرهنگی
	۸		
استاد راهنما در ساعت های مشخص در دفتر کار خود باشد	۱۸	در دسترس بودن استاد راهنما	دسترسی و پاسخگویی
	۱۳		حضور و غیر حضور
	۱۷		
آشنایی استاد راهنما با سازمان ها و اداره ها	۱۸	ارتباط با سازمان ها	نفوذ و قدرت استاد در سازمانها
	۱۴		
ارائه موضوع توسط استاد راهنما یا راهنمایی برای پیدا کردن موضوع	۱۴	به روز بودن و دانش تخصصی استاد	دانش تخصصی و به روز استاد و مهارت های مورد نیاز
	۱۶		
	۱۹		
	۱۷		

ادامه جدول ۲

مفهوم	فراوانی	مقوله های فرعی	مقوله های اصلی
تسلط استاد راهنما بر راه کار و روش های تحقیق آشنایی با برنامه های رایانه ای و نرم افزارهای تخصصی و روش های جدید تحقیق تألیف کتاب در زمینه تخصصی و زمینه کاری دانشجو	۲۰	مهارت ها و توانمندی	
	۲۱	های مورد نیاز	
	۱۰		
استادانی که از دانشگاه های معتبر در خارج و ایران مدرک خود را دریافت کرده اند در اولویت می باشند. استاد راهنما دارای درجه استاد تمام باشد مهم است. توانایی راهنمایی بهتر توسط استادان دارای مرتبه ای استاد تمام	۱۳	اعتبار مدرک و مرتبه	شهرت و اعتبار استاد
	۱۴	استاد	
	۱۲	سابقه کار استاد	
دانشجویانی که در دانشگاه جدید بخواهد استاد راهنما انتخاب کند دیدگاه های استادان مقطع پیشین در انتخاب او مؤثرند شناخت ویژگی های استادان از راه نظر خواهی	۱۶	توصیه دیگران	توصیه و پیشنهادات دانشجویان و استادان
	۲۴		
حمایت استاد راهنما از هزینه های مالی ارجاع به سازمان هایی که هزینه طرح را تأمین می کنند	۱۳	پرداخت هزینه ها	حمایت مالی استاد
	۱۸	تأمین حمایت مالی	راهنما
تعیین تاریخ حدودی برای دفاع و کمک به دانشجو در دفاع در زمان مقرر توانایی هدایت دانشجو در انجام بهینه پایان نامه مشخص کردن حیطه ها و قلمروهای تحقیق در جهت جلوگیری از سرگردانی دانشجو حمایت استاد راهنما در جلسه دفاع از دانشجو	۱۳	اهتمام به دفاع به موقع	
	۱۸		
	۱۲		
	۱۷		
زمینه های که دانشجو علاقه دارد در آن به پژوهش بپردازد یکی بودن زمینه مورد علاقه دانشجو و زمینه کاری استاد راهنما علاقه دانشجو به ویژگی های رفتاری و نوع تدریس و طرز بیان استاد در هنگام تدریس	۸	علاقه دانشجو نسبت به	علاقه و ادراکات دانشجو
	۹	زمینه پژوهش	
	۱۶	درک دانشجو از میزان نزدیکی	
علاقه دانشجو به توانمندی های تخصصی استاد راهنما درک دانشجو از توانمندی های تخصصی استاد راهنما	۱۵	ادراکات و علاقه دانشجو	
	۱۲	به توانمندی های استاد راهنما	

و همیشه طرح های تحقیقاتی آن ها را انجام می دهد و خیلی قبولش دارند».

یک استاد راهنمای با نفوذ در سازمان ها می تواند فرصتی خوب برای دانشجو برای اشتغال فراهم آورد بنابراین دانشجویانی که به دنبال اشتغال هستند بیشتر به دنبال استادانی هستند که بتوانند آنان را به سازمان ها مرتبط کنند. ادراک دانشجو از توانمندی های استاد راهنما؛ با توجه به اینکه قبل از انجام پایان نامه دانشجویان چند واحد درس با استادان را می گذرانند با نحوه تدریس، توانمندی در انتقال مفاهیم او آشنا می شوند و همین امر تا حد زیادی بر انتخاب استاد راهنما تأثیر می گذارد. علاقه دانشجو به زمینه ای خاص در پژوهش و یکی بودن این علاقه با توانمندی و زمینه پژوهشی استاد راهنما تا حد زیادی او را به انتخاب استاد راهنمای دارای ویژگی های بالا سوق می دهد. در این زمینه یکی از دانشجویان گفت:

«... استاد در کلاس بخوبی تدریس می کند و من

کدگذاری محوری

در این مرحله بر پایه مدل دیدمانی کدگذاری محوری، یک مقوله اصلی از فهرست طبقات مرحله قبل انتخاب می شود و در مرکز فرایند کدگذاری محوری قرار می گیرد و بدین ترتیب بر پایه ماهیت طبقات ایجاد شده و همچنین روابط نهفته در بین آنها مدل نهایی شکل خواهد گرفت (دانایی فرد و امامی، ۱۳۸۶).

شرایط علی: نفوذ و توانمندی استاد راهنما در سازمان ها از عامل های مهمی است که باید به عنوان پدیده علی در نظر گرفته شود؛ چرا که دانشجو بعد از پایان تحصیلات بدنبال اشتغال و کسب درآمد در رشته تخصصی خود می باشد بنابراین نیاز به آشنایی در سازمان های مربوطه دارد. در این زمینه یکی از دانشجویان گفت:

«من آقای... را به عنوان استاد راهنما انتخاب می کنم چون در سازمانی که من علاقه به کار دارم نفوذ بالایی دارد

می‌دانم این استاد در زمینه‌ی راهنمایی توانمند باشد و بخوبی مرا کمک خواهد کرد و در حوزه‌ای کار می‌کند که من به اون حوزه علاقه دارم...»

پدیده اصلی: با توجه به فراوانی کدهای مصاحبه‌ها: توصیه‌ی دوستان و دانشجویان سال بالایی در انتخاب استاد راهنما بسیار مؤثر بوده و نزدیک به همه‌ی مصاحبه‌شوندگان به این امر اذعان داشتند. دانشجویان نخستین نکته‌ای را که در انتخاب استاد راهنما بیان می‌داشتند تأثیر دانشجویان سال بالایی بود که پیشینه انجام پایان‌نامه با استادان مورد نظر را داشتند و به نظر می‌رسد دانشجویان این مورد را به عنوان یکی از مهمترین عامل‌ها در انتخاب استاد راهنما در نظر می‌گیرند در این باره یکی از دانشجویان گفت:

«من نخستین کاری که برای انتخاب استاد راهنما انجام دادم این بود که با دانشجویان نیمسال بالایی مشورت کردم و ویژگی‌ها و توانمندی‌های استادان را از آنان پرسیدم چون من خیلی آشنایی نداشتم و به نظرم در درجه‌ای اول این بهترین کار است»

همچنین یکی دیگر از دانشجویان در این رابطه گفت:

«... استاد راهنمایی که من در دوره‌ی دکتری انتخاب کردم و همان استاد راهنمای دوره‌ی ارشد من است، البته با مشورت دوستان و دانشجویان سال بالایی این انتخاب را انجام دادم...»

دانش تخصصی و به روز بودن دانش استاد راهنما تأثیر مهمی بر دانشجو دارد و استادانی که در رشته‌ی تخصصی خود و مورد علاقه دانشجویان دارای دانش بالا و به روزی هستند؛ نسبت به استادان دیگر در اولویت می‌باشند. با توجه به پیشرفت نرم‌افزارها و روش‌های جدید مورد نیاز دانشجویان، استاد راهنما باید با نرم‌افزارهای تخصصی و به روز در رشته‌ی خود آگاهی داشته و در هنگام لزوم به دانشجویان انتقال دهند؛ چرا که یکی از مراحل مهم در اجرای پایان‌نامه برای دانشجویان توانایی تجزیه و تحلیل مناسب و کار با نرم‌افزارها است. در این باره یکی از دانشجویان گفت:

«استاد... به روش تحقیق و نرم‌افزارها تسلط دارد و من

می‌دانم در تجزیه و تحلیل به مشکل بر نخواهم خورد»

همچنین در این باره یکی دیگر از دانشجویان گفت:

«استاد... دانش تخصصی خوبی دارد و این باعث می-

شود من او را به عنوان استاد راهنما انتخاب کنم چون به من

کمک خواهد کرد ایشان در کشور ما در این رشته شهرت دارند»

شرایط مداخله‌گر: شهرت و اعتبار استاد راهنما از شرایط مداخله‌گر در انتخاب استاد راهنما است. استادانی که دارای شهرت در رشته‌ی تخصصی خود هستند و عمده دانشجویان تحصیلات تکمیلی و استادان دیگر او را می‌شناسند در اولویت انتخاب دانشجویان قرار دارند. استادانی که از دانشگاه‌های معتبر مدرک خود را اخذ کرده‌اند در اولویت انتخاب قرار دارند و اعتبار آنان تا حدی زیادی به این موضوع ارتباط دارد. در این باره یکی از دانشجویان گفت:

«به یقین استادانی که از دانشگاه‌های خارج یا دانشگاه

تهران مدرک گرفته‌اند در انتخاب استاد برای من در اولویت

هستند چون می‌دانم دارای دانش و تخصص خوبی در

زمینه‌کاری خود هستند»

شرایط زمینه: جنسیت استاد راهنما نیز یکی از عامل‌هایی است که انتخاب استاد راهنما را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به طور عمده دانشجویان خانم به این مسئله توجه دارند؛ آنها باور دارند ارتباط با استادان خانم برای آنان راحت‌تر می‌باشد.

در این باره یکی از دانشجویان خانم گفت:

«من با استادان خانم خیلی راحت تر ارتباط برقرار

می‌کنم و ترجیح می‌دم تا حد امکان پایان‌نامه‌ام را با

استاد خانم کار کنم.»

ویژگی‌های رفتاری و شخصیتی استاد راهنما نیز یکی از عامل‌های مهم بر انتخاب استاد راهنما و بویژه برای دانشجویان خانم است. این دانشجویان بیان می‌کردند توانایی ارتباط با استاد راهنما برایشان اهمیت دارد. استادانی که برخورد رسمی دارند برقراری ارتباط با آنان دشوار است و این ویژگی استاد راهنما در برخی موارد مانند؛ دانشجویان ارشد و خانم‌ها، می‌تواند دیگر ویژگی‌ها و توانایی‌های استاد راهنما را تحت تأثیر قرار دهد در این باره یکی از دانشجویان گفت:

«استاد... به‌رغم اینکه دانش و تخصص او را قبول

دارم اما چون نمی‌توانم با اون ارتباط برقرار کنم و باهاش

راحت نیستم پس انتخابش نمی‌کنم.»

فعالیت‌های فرهنگی و سیاسی استاد راهنما برای دانشجویان که دارای باورهای خاصی هستند و از احزاب خاصی پیروی و هواداری می‌کنند اهمیت خاصی دارد. دانشجویانی که احساس می‌کنند فعالیت‌های سیاسی و فرهنگی استاد همسو

پرسش‌هایت را مطرح کن و این برای من که مشکل رفت
و آمد دارم خیلی خوبه»

پیامدها: یکی از پیامدهای انتخاب استاد راهنما دفاع در
زمان تعیین شده توسط اداره ی آموزش است. دانشجویان
علاقه دارند در زمان مناسب دفاع کنند و در این راه حمایت‌ها و
اهتمام استاد راهنما غیر قابل چشم‌پوشی است. استاد راهنما
با تعیین هنگام دقیق یا حدودی برای انجام هر یک از بخش‌های
پایان‌نامه تأثیر زیادی بر دفاع به هنگام دارد. نظارت مستمر
استاد راهنما دانشجویان را مجبور به انجام پایان‌نامه می‌کند. دفاع
در زمان مقرر برای دانشجویانی که شهریه پرداخت می‌کنند
دارای اهمیت بالاتری برخوردار است و این دانشجویان بیشتر
به استنادانی مراجعه می‌کنند که وقت بیشتری برای پایان‌نامه
آنان داشته باشند.

پرداخت هزینه‌های پایان‌نامه به ویژه دانشجویانی که توان
مالی کافی را برای پرداخت هزینه‌های پایان‌نامه ندارند مهم
است و استنادانی که این هزینه‌ها را پرداخت می‌کنند برای
دانشجویان در اولویت هستند. انجام درست و علمی فصل‌های
مختلف پایان‌نامه، نتیجه‌گیری درست و رسیدن به پیشنهادهای
مناسب، رضایت دانشجو، داور پایان‌نامه و گروه آموزشی از
پایان‌نامه از پیامدهای انتخاب استاد راهنما می‌باشند. انجام
صحیح و علمی پایان‌نامه باعث گرایش سازمان‌ها و نهادهای
مربوطه برای استفاده از پایان‌نامه و نگارنده آن می‌شود که این
امر به نوبه‌ی خود باعث تأمین هزینه‌ها برای دانشجو شده و نوید
آینده‌ی بهتری برای اشتغال وی خواهد بود.

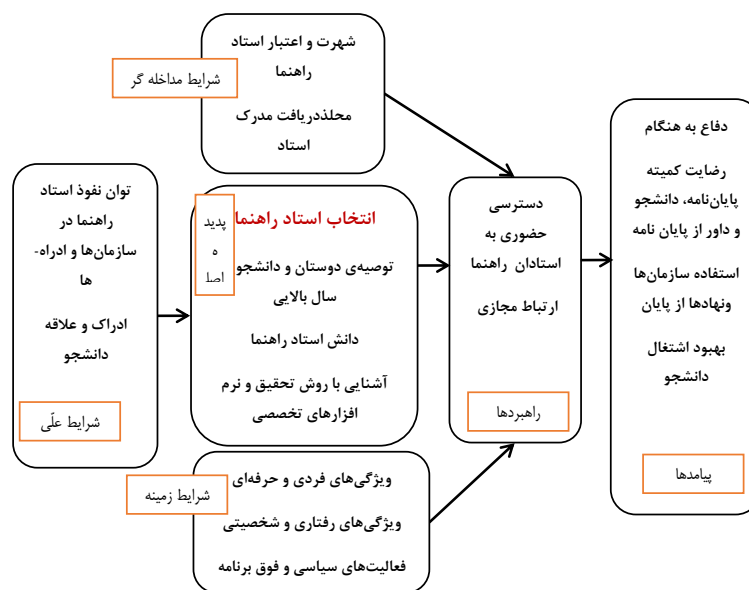
با باورهای آنان است، به احتمال زیاد وی را به عنوان استاد
راهنما انتخاب خواهند کرد. به ویژه اگر موضوع پایان‌نامه در
بسترهای سیاسی متفاوتی با گرایش‌های استاد راهنما صورت
گیرد.

راهبردها: دسترسی به استادان راهنما یکی از مواردی است
که دانشجویان در انتخاب استاد راهنما مد نظر قرار می‌دهند.
دسترسی مناسب به استاد راهنما دشواری دانشجویان را در
مواقع حساس و تنش‌زای نزدیک به دفاع پایان‌نامه که بیشتر
هنگام گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها است، آرام‌بخش و
مساعد می‌سازد. توانایی برقراری ارتباط مجازی دانشجو با
استاد راهنما نیز از مسئله‌هایی مهم در انتخاب استاد راهنما
به ویژه برای دانشجویانی که محل زندگی و تحصیل آنان است.
ارتباط مجازی باعث صرفه‌جویی در وقت این‌گونه دانشجویان
شده و پرسش‌ها و ابهام‌های آنها زودتر برطرف می‌شود و
هزینه‌های آنان کاهش یافته و روند اجرای پایان‌نامه آسان‌تر
می‌شود. در این باره یکی از دانشجویان گفت:

«استاد... همیشه در دفتر کارش هست و من می‌تونم
هر وقت خواستم به او مراجعه کنم و در شبکه‌های مجازی
هم هست و اگر پرسشی داشته باشم و فوری باشه ازش
می‌پرسم».

یا یکی از دانشجویان در رابطه با ارتباط مجازی با استاد
راهنما گفت:

«آقای دکتر... به من گفت اگر هنگام انجام پایان
نامه نتوانستی حضوری بیایی از طریق زنگ زدن و تلگرام

بحث و نتیجه‌گیری

آموزش عالی به ویژه در تحصیلات تکمیلی به دنبال تربیت متخصصینی توانمند برای پژوهش در زمینه‌ی تخصصی مربوطه است، که این وظیفه دارای اهمیت بسیاری است. انجام پایان نامه کارشناسی ارشد و دکتری راهی برای دست یابی به این مهم است. انجام پایان نامه مناسب با توجه به اینکه از اول نخستین کارهای پژوهشی در مقطع ارشد و مستقل دانشجویان است، نیازمند راهنمایی و هدایت مناسب از سوی استاد راهنماست، ارتباط با استاد راهنما عامل مهمی در انجام پایان نامه‌ی به هنگام و صحیح خواهد بود. ارتباط مناسب بستگی به انتخاب درست استاد راهنما از سوی دانشجو دارد. بنابراین یکی از مهم‌ترین وظایف دانشجویان انتخاب استاد راهنما می‌باشد.

عوامل های چندی به انتخاب استاد راهنما تأثیر دارد، اما از مهم‌ترین عامل های که بر انتخاب استاد راهنما تأثیر می‌گذارد، می‌توان به علائق و ادراک های دانشجویان نسبت به اینکه استادان در حوزه‌ی مورد علاقه آنها فعالیت می‌کنند. می‌توان گفت دلیل این امر این است استادان گرایش و توانمندی کامل به تحقیق در هر زمینه‌ای ندارند. این نتیجه با نتیجه تحقیق صفایی موحد و همکاران (۱۳۹۲)، آمسترانگ (۲۰۰۴)، همخوانی دارد. توان نفوذ استاد راهنما در سازمان‌ها و ادارات نیز تأثیر بسزایی در انتخاب وی خواهد داشت. دانشجویان در درجه اول نیاز به سازمان‌ها برای همکاری گردآوری داده‌ها برای پایان نامه دارند.

برای اشتغال نیز آشنایی با این سازمان‌ها برای دانشجویان اهمیت دارد، سازمان‌ها نیز دانشجویانی را که شایستگی لازم در مدت زمان اجرای پایان نامه نشان دهند را برای همکاری در نظر خواهد گرفت و به احتمال زیاد راه همواری برای اشتغال این دانشجویان ایجاد خواهد شد. بنابراین دانشجویان با در نظر گرفتن نکات یاد شده استادانی را انتخاب خواهند کرد که این ارتباط را به خوبی ایجاد کنند. این نتیجه با تحقیق صالحی عمران و همکاران (۱۳۹۱)، رباتی و همکاران (۲۰۱۵) و آمسترانگ و همکارانش در (۲۰۰۴)، همخوانی دارد. به نظر می‌رسد توصیه‌ها، پیشنهادها و مشاوره‌های دانشجویان سال بالایی است که تأثیر زیادی بر شکل‌گیری ذهنیت دانشجویان

نسبت به استاد راهنمای خاص دارد. این مورد می‌تواند تأثیر مثبتی داشته باشد اگر دانشجویان از تعداد زیادی از دوستان نظر خواهی کرده و تنها به نظر یک نفر اعتنا نکنند. در صورتی تأثیر منفی دارد که دانشجو از معدودی افراد نظر خواهی کنند و آنان استاد راهنمای خاصی را یا استاد راهنمای خودشان را معرفی کرده و ویژگی‌های مثبت او را بیان کرده و از سایر ویژگی‌های وی خودداری کند. و از معرفی سایر استادان خودداری کنند. بدلیل اینکه دانشجویان ارتباط زیادی با دوستان و دانشجویان هم رشته خود دارند، نظرات و پیشنهادهای آنها تأثیر بسزایی بر انتخاب استادان راهنما به ویژه در دانشجویان ارشد دارد. دانش تخصصی استاد راهنما و آشنایی با نرم افزارها و روش تحقیق نیز عاملی مهم بود که از سوی دانشجویان عنوان می‌شد. استادانی با چنین ویژگی‌هایی به طور عمده مشخص می‌باشند و دانشجویان نیز به خوبی این استادان را می‌شناسند.

چون در بحث پژوهش و پایان نامه نویسی دانشجویان نیاز زیادی به این بخش دارند و در صورت نبودن این گزینه از کیفیت کار کاسته خواهد شد و دانشجو در انجام پایان نامه سرگردان می‌شود. این نتیجه با یافته تحقیق شوارتز (۲۰۱۱) و عارف اسماعیل (۲۰۱۱)، همخوانی دارد. ویژگی‌های رفتاری و کلامی استاد راهنما نیز مورد توجه عده‌ای از دانشجویان بود و دانشجویان به استادانی که برخورد رسمی داشتند تمایل زیادی نداشتند و ترجیح می‌دادند ارتباط راحت‌تر و صمیمانه‌تری با استاد راهنمای خود داشته باشند. دانشجویان عقیده داشتند چون ممکن است مشکلات شخصی در هنگام اجرای پایان نامه به وجود آید در این هنگام باید بتوانند با استاد راهنمای خود در میان گذاشته و حتی کمک بگیرند اما استادانی که برخورد رسمی و غیر دوستانه دارند تمایلی به شنیدن این موارد ندارند. این نتیجه با نتیجه تحقیق آمسترانگ و همکارانش (۲۰۰۴) و صالحی عمران و همکاران (۱۳۹۱)، همخوانی دارد. ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای مانند: سن و جنسیت استاد راهنما نیز تأثیر خاصی بر انتخاب استاد راهنما دارند. استادان خانم برای دانشجویان خانم جذاب تر بوده و ارتباط با آنها برای دانشجویان راحت‌تر است؛ البته این امر در شرایط برابر دیگر رخ می‌دهد یعنی ویژگی‌های

- یکی از موارد مهم در انتخاب استاد راهنما این است که؛ دانشجو در آغاز باید ویژگی‌ها، علاقه‌مندی و زمینه پژوهش تشخیص داده و پس از کسب اطلاعات از ویژگی‌های استادان گروه و هماهنگی با معیارها و اهداف به انتخاب استاد راهنما اقدام کند؛

- با توجه به اینکه دانشجویان بیشتر به دوستان و دانشجویان سال بالایی برای انتخاب استاد راهنما مراجعه می‌کنند، لازم است از دانشجویان استاد مورد نظر و همچنین دیگر دانشجویان که استاد راهنمایی غیر از استاد مورد نظر را انتخاب کرده‌اند نظر خواهی نموده تا در نهایت جمع‌بندی بهتری برای انتخاب استاد داشته باشند؛

- ضرورت دارد، دانشجویان در کارگاه‌های مرتبط با پایان نامه نویسی شرکت کنند تا روند پایان نامه نوشتن و نقش استاد راهنما و دانشجو را درک کرده تا بعدها براحتی بتوانند به انتخاب استاد راهنما بپردازند؛

- دانشجویان به طور عمده باید ملاک‌های تخصصی و حرفه‌ای را در نظر گرفته و کمتر به ملاک‌های شخصی مانند ویژگی‌های شخصی و ظاهری در انتخاب استاد را در نظر بگیرند چرا که در نظر گرفتن ویژگی‌های شخصی و ظاهری صرفاً، مشکلاتی را در مراحل نگارش پایان‌نامه پیش خواهد آورد و پایه بر اساس ویژگی‌های رفتاری و شخصی انتخابی حرفه‌ای نخواهد بود؛

- دانشجویان از آغاز دوره تحصیلی به دنبال شناسایی استادان باشند تا بتوانند با اطمینان خاطر و وقت کافی استاد راهنمای مورد نظر خود را انتخاب کنند.

- دستور کار انتخاب استاد راهنما و وظایف استاد راهنما به صورت شفاف تدوین شود و در اختیار دانشجویان قرار گیرد؛
- حیطه‌های پژوهشی استادان در اختیار دانشجویان قرار گیرد؛

- در نشست‌های توجیهی استادان از نظر پیشینه‌های تحصیلی و کاری به خوبی به دانشجویان معرفی شوند تا آنان بتوانند با آگاهی کافی استاد راهنمای خود را گزینش کنند.

فردی و حرفه‌ای در بیشتر موارد دانش تخصصی استاد و توانمندی‌های وی را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد. در نظر گرفتن ویژگی‌های حرفه‌ای به جای ویژگی‌های فردی به نشانگر انتخاب حرفه‌ای و منطقی دانشجویان است. این نتیجه با تحقیق آراسته و سعیدی (۱۳۹۳)، رباتی و همکاران (۲۱۰۵) و صالحی عمران و همکاران (۱۳۹۱)، همخوانی دارد. سن هم تأثیر دوگانه‌ای بر انتخاب به عنوان استاد راهنما داشت به زعم دانشجویان استادان جوان دارای انگیزه برای کار و استخراج مقاله‌های علمی مناسب هستند و استادان با تجربه و دارای پیشینه توانایی‌های بیشتری به واسطه راهنمایی‌های پرشمار دارند و در جلسه دفاع نیز از دانشجو حمایت به عمل می‌آورند و تأثیر احتمالی مثبت بر نظرهای دیگر افراد حاضر در جلسه دفاع خواهند داشت.

شهرت و محل اخذ مدرک استاد راهنما نیز از ویژگی‌های مهم در انتخاب استاد راهنما می‌باشد. استادانی که مدرک خود را از دانشگاه‌های معتبر دریافت کرده‌اند به نظر دانشجویان اعتبار بیشتری داشته و توانمندی‌های تخصصی بیشتری دارند. در دسترس بودن استاد راهنما نیز از عواملی است که انتخاب وی را تحت تأثیر قرار می‌دهد چرا که دانشجویان نیاز به ارتباط با استاد راهنما در مواقع پیش‌بینی نشده دارند. دسترسی به استاد راهنما نیز عمدتاً در اولویت‌های اولیه دانشجویان در انتخاب راهنما بود این نتیجه با نتیجه تحقیق شوارتز (۲۰۱۱) و صالحی عمران و همکاران (۱۳۹۱) همخوانی دارد. در نهایت انتخاب یک استاد راهنمای خوب و مرتبط با هدف‌های و زمینه‌کاری دانشجو باعث رضایت‌مندی دانشجو، کمیته‌پایان نامه از نحوه و زمان انجام پایان‌نامه خواهد شد. همچنین پایان‌نامه‌ای که دارای موضوعی کاربردی باشد توسط سازمان‌های ذیربط مورد استفاده خواهد گرفت و هزینه‌های انجام پایان‌نامه جبران شده و حتی احتمال اشتغال فرد در سازمان مورد نظر نیز افزایش خواهد یافت.

- اینک بنا بر یافته‌های تحقیق پیشنهادهای زیر ارائه

می شوند؛

منبع ها

- آراسته، ح. ر.، سعیدی، ی. (۱۳۹۳) عوامل های مؤثر بر انتخاب استادان راهنما و پیامدهای حاصل از آن برای دانشجویان کارشناسی ارشد، فصلنامه آینده پژوهی مدیریت، سال بیست و پنجم، شماره ۱۰۰
- بزرگ، ح.، خاکباز، ع. س. (۱۳۹۲) استاد راهنمای پنهان: برنامه درسی برآمده از تعامل استاد راهنما و دانشجو در پایان نامه های کارشناسی ارشد (مورد مطالعاتی رشته علوم تربیتی) پژوهش در درسی ریزی برنامه، سال دهم، دوره دوم، پیاپی شماره ۹ (پیاپی ۳۶). ص ۳۸-۵۰
- جاودانی، ح. (۱۳۹۴). طراحی الگوی سیاست پژوهی در نظام آموزش عالی ایران، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، دوره ۲۱، شماره ۲، صص ۸۱-۱۰۴
- جمالی مهموثی، ح. ر. (۱۳۹۰) «روابط استاد و دانشجو در طول پایان نامه». پایگاه تحلیلی خبری لیزنا. سخن هفته شماره ۶۰
- رضایان، م. (۱۳۸۹) مسئولیت های متقابل استاد راهنما و دانشجو در نگارش یک پایان نامه. فصلنامه آموزش پزشکی و توسعه. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی قزوین، سال چهارم، شماره ۸
- دانایی فرد، ح.، امامی، س. م. (۱۳۸۶) استراتژی های پژوهش: کیفی تأملی بر نظریه پردازی داده بنیاد، اندیشه مدیریت، سال اول، شماره دوم صص ۶۹-۹۷
- سیدمجیدی، م.، جهانیان، ا.، مرادی، ن. (۱۳۹۲). بررسی نظرات دانشجویان علوم پزشکی بابل در مورد عملکرد اساتید در زمینه مشاوره و راهنمایی تحصیلی، مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد، دوره ۸، شماره ۲ (۹)، ص ۲-۱۴
- شیربگی، ن.، کاوه ای، ص. (۱۳۹۱) بررسی نقش و رابطه نظارتی استاد راهنما و دانشجو از دیدگاه دانشجویان دوره کارشناسی ارشد، رویکردهای نوین آموزشی، سال هفتم، شماره یک (۱۵)
- صالحی عمران، ا.، اقدائی، م. ح.، هاشم خانی ز.، سرافراز (۱۳۹۱) استفاده از روشهای تصمیم گیری چند شاخصه برای انتخاب استاد راهنمای پایان نامه دوره دکتری، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، شماره ۶۵، ص ۶۶-۶۷
- صفایی موحد، س و عطاران م. (۱۳۹۲). واکاوی در استاد انتخاب راهنما در ریاضی دانشکده، پژوهش در برنامه ریزی درسی، سال دهم، دوره دوم، شماره ۱۱، پیاپی ۲۸
- علی زاده، ن.، صدیقی، ح.، پزشکی راد، غ. ر.، فراست خواه، م. (۱۳۹۴) نقش مؤلفه های تاثیر گذار بر تحول آفرینی در نظام آموزش عالی کشاورزی ایران، فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، دوره ۷، شماره ۳۳.
- مرادنشاهی، م. م. (۱۳۹۶). عوامل های تاثیر گذار بر صلاحیت راه اندازی کسب و کار دانش آموختگان رشته های کشاورزی سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی مازندران، فصلنامه مدیریت آموزش کشاورزی، دوره ۹، شماره ۴۱، ص ۹۶-۱۰۹
- نادری، ا. (۱۳۹۴) تابع تولید آموزش عالی: کاربردها، چالش ها و چشم اندازها، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، دوره ۲۱، شماره ۳، ص ۱-۲۹
- نیلی، م. ر.، نصر، ا. ر. و اکبری، ن. ا. (۱۳۸۶). بررسی کیفیت راهنمایی پایان نامه های دوره کارشناسی ارشد. دانشور رفتار (تربیت و اجتماع). دوره ۱۴ شماره ۲۴، ص ۱۱۱-۱۲۴
- رنجبر، ه.، حقدوست، ع. ا.، صلصالی، م.، خوشدل، ع. ر.، سلیمانی، م. ع.، بهرامی، ن. (۱۳۹۲)، نمونه گیری در پژوهش های کیفی: راهنمایی برای شروع، مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران، سال دهم، شماره ۳، ص ۲۳۸-۲۵۰

Armstrong, S. J., Allison, C. W., & Hayes, J. (2004). The Effects of Cognitive style on Research Supervision: A Study of Student– Supervisor Dyads in Management Education. *Academy of Management Learning and Education*, 3(1), 41-63

- Creswell, J. W. (2005), Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research (2nd edition)
- Donald, J., Saroyan, A., & Denison, B.D. (1995). Graduate Student Supervision Policies and Procedures: A Case Study of Issues and Factors Affecting Graduate Study. *The Canadian Journal of Higher Education*, 25(3) 71-92
- Datta, S., Beriha, G. S., Patnaik, B., & Mahapatra, S. S. (2009). Use of compromise ranking method for supervisor selection: A Multi Criteria Decision Making (MCDM) approach. *International Journal of Vocational and Technical Education*, 1(1), 7
- Eric Kraus, S., & Arif Ismail, I. (2010). PhD Students' Experiences of Thesis Supervision in Malaysia: Managing Relationships in the Midst of Institutional Change. *The Qualitative*.
- East, M., Bitchener, J., & Basturkmen, H. (2012). What Constitutes Effective Feedback to Postgraduate Research Students? The Students' Perspective. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 9(2), 8-31
- Grevholm, B., Persson L. E., & Peter, W. (2005). A Dynamic Model for Doctoral Students and Guidance of Supervisors in Research Groups. *Educational Studies in Mathematics*, 60(2), 173-179
- Ives, G., & Rowley, G. (2005). Supervisor selection or allocation and continuity of supervision: Ph.D. students' progress and outcomes. *Studies in Higher Education*, 30(5), 535-555.
- Lancaster, S., & Milia, L. D. (2012) Supervisor Behaviours that Facilitate Training Transfer, *Journal of Workplace Learning*, 25(1), 6-22
- Lee, J. (2001), A Grounded Theory: Integration and Internalization in ERP Adoption and Use, Unpublished Doctoral Dissertation, University of Nebraska, In Proquest UMI Database.
- LERU (2007) Doctoral studies in Europe: excellence in researcher training, Leuven, Belgium: League of European Research Universities (LERU).
- Lovitts, B.E. & Nelson, C. (2000). The hidden crisis in graduate education. Attrition from Ph.D. programs. *Bulletin of American Association of University Processors*. 88(6), 44-50
- Philips, E & Pugh, D. (2000). How to get a Ph.D: A handbook for students and their supervisors (3rd ed.). Buckingham, UK: Open University Press.
- Phillips, E. M., & Pugh, D. S. (1994). How to get PhD: A handbook for students and their supervisors. Open University press, Buckingham, Philadelphia.
- Piccinin, S. J. (2000). Graduate Student Supervision: Resources for Supervisors & Students, Center for Development of Teaching and Learning, 4 (3), 1-15
- Ray, S. (2007). Selecting a Doctoral Dissertation Supervisor: Analytical Hierarchy Approach to the Multiple Criteria Problem. *International Journal of Doctoral Studies*, 2, 23-32.
- Robati, F., Yarmohammadian, Foroughi Abari, Keshtiaray, d Mohammad-Bagheri, Rezaeifar) 2015(A Study of the Hidden Factors effective on Selecting a Supervisor: A Phenomenological Study. *Strides in Development of Medical Education* .Journal of Medical Education Development Center.; 11(4):442 -455
- Schwartz, H. L. (2011). From the Classroom to the Coffee Shop: Graduate Students and Professors Effectively Navigate Interpersonal Boundaries. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, <http://www.isetl.org/ijtlhe/>, 23(3), 363-372.

Strauss, Anselm L., & Corbin, Juliet (1990), Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques, Sage.

Toncich, D. J. (2006). Key Factors in Postgraduate Research: A guide for Students, Christobel Engineering, Australia Brighton

UNESCO (2007) Trends and Issues in Postgraduate Education: Challenges for Research. Final Report of the UNESCO Forum on Higher Education, Research and Knowledge. Paris: UNESCO

Vilkinas, T. (2008). "An Exploratory Study of the Supervision of PhD. / Research Students' Theses". In InnovHighEdu. 32,297-311

Zhao, C., Golde, C. M., & McCormick, A. C. (2005). More than a Signature: How Advisor Choice and Advisor Behavior Effect Doctoral Student Satisfaction, Paper Prepared for the Conference of the American Educational Research Association. Montreal, Canada, April 12.

Banning EB. Archaeological survey. New York ; London:Kluwer Academic/Plenum Publishers; 2002.

Lee, Nancy Jane.(2009). Professional doctorate supervision: Exploring student and supervisor experiences. In Nurse Education Today, 29. pp 641-648.

Influsing Factors on Choosing Supervisors from Postgraduates' Viewpoints in Agricultural Economic & Development College at Tehran University

A. Asadi¹, J. Eghbali², M. Rustae³

1- Professor of Department of Agricultural Development and Management, Faculty of Agriculture and Natural Resources University of Tehran

2,3- Ph.D. Students, Department of Agricultural Development and Management, University of Tehran

Abstract

Interaction between supervisor and student have a huge impact on the quality of thesis and students' satisfaction therefore, it is necessary to consider the appropriate criteria to selecting supervisor. The aim of this study was to investigate the influencing Factors on selection of supervisors by graduate and post graduate students. Research method in this study was grounded theory and systematic interviewing and observation were techniques that used to collect data. The statistical population include all students and graduates of the department of Agricultural Economics and Development, University of Tehran in 2016. Including seven master, twenty PhD students and graduates were selected as study. Sampling method was quota and sample selection was confirmatory. NVivo10 software was used to process data. Interviews and notes were studied to achieve the grounded theory according to Strauss and Corbin paradigmatic model (1999) and coded in three steps. The results showed that personal characteristics and behavior of supervisors, access and verbal and non-verbal accountability, supervisions' influence and power in the factory, availability, cyber communication and finally, on time, defense up to date and Specialized knowledge and skills needed. Reputation Master, Advise and offer students and teachers an important factor in the selection of supervisors by students. Consequences, satisfactions of thesis committee and applicability findings.

Index Terms: Selection of supervisor, agricultural students, supervisor characteristics, graduate studies, supervision

Corresponding Author: A. Asadi

Email: aasadi@ut.ac.ir

Received: 16/5/2017 ; **Accepted:** 21/11/2017